

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ІНСТИТУТ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ
ІМЕНІ МИКОЛИ ЯРМАЧЕНКА НАПН УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ПРИКЛАДНИХ НАУК ХЯМЕ
(ФІНЛЯНДСЬКА РЕСПУБЛІКА)
СІЛЕЗЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ У КАТОВИЦЯХ (РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)
ВАРШАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)
УНІВЕРСИТЕТ НОРД (КОРОЛІВСТВО НОРВЕГІЯ)
МІЖНАРОДНИЙ ІНСТИТУТ ІНКЛЮЗІЇ

ЗБІРНИК ТЕЗ НАУКОВИХ ДОПОВІДЕЙ

Міжнародної науково-практичної конференції
**СУЧАСНИЙ ДИЗАЙН ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ:
УСПІШНІ УКРАЇНСЬКІ ТА ЗАРУБІЖНІ ПРАКТИКИ**

11 листопада 2025 року, м. Київ

УДК 376.1 + 371.3 + 37.018.1

Збірник тез наукових доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасний дизайн інклюзивного навчання: успішні українські та зарубіжні практики» 11 листопада 2025 року. Київ: Факультет психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, 2025. 288 с.

Друкується за рішенням Вченої ради Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка
Протокол № 12 від 19.11.2025 р.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Олена МАРТИНЧУК, завідувач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, доктор педагогічних наук, професор.

Тетяна СКРИПНИК, професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, доктор психологічних наук, професор.

Ірина МУЗИЧЕНКО, заступник декана з наукової роботи та міжнародної діяльності Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, доцент кафедри практичної психології, кандидат психологічних наук.

Галина ВАСИЛЬЄВА, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, кандидат педагогічних наук.

Ганна СУПРУН, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, кандидат психологічних наук.

Тетяна ХОМИК, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, кандидат педагогічних наук.

У збірнику тез наукових доповідей представлено результати досліджень, аналітичні матеріали й практичні напрацювання учасників конференції щодо розвитку інклюзивної освіти в Україні з урахуванням міжнародного досвіду. Матеріали висвітлюють формування інклюзивного освітнього середовища, систему підтримки дітей з особливими освітніми потребами, організацію соціально-психологічного супроводу та сучасні підходи до проектування інклюзивного простору. Представлені напрацювання сприяють обміну досвідом, поширенню ефективних практик та професійному зростанню фахівців у сфері інклюзивної освіти.

© Факультет психології, соціальної
роботи та спеціальної освіти

А. А. Соболева, Г. І. Васильєва

РОЗВИТОК ДРІБНОЇ МОТОРИКИ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З
МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЩАМИ 185

Ю. О. Соколенко, О. П. Таран

РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З
МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЩАМИ ЗАСОБАМИ ШУМОВИХ МУЗИЧНИХ
ІНСТРУМЕНТІВ 187

Р. В. Устюк, О. П. Таран

ОСОБЛИВОСТІ СФОРМОВАНOSTІ АРТИКУЛЯЦІЙНОГО ПРАКСИСУ У
ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З ДИЗАРТРІЄЮ 189

Т. В. Хомик, К. О. Тичина, С. О. Логвиненко

НАПРЯМИ ОБСТЕЖЕННЯ ФОНЕТИКО-ФОНЕМАТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ У
ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЩАМИ 192

Л. В. Шаповал, Г. В. Супрун

ВПРОВАДЖЕННЯ МЕТОДІВ ІЗ НАУКОВО ДОВЕДЕНОЮ
ЕФЕКТИВНІСТЮ ЗАДЛЯ СТАНОВЛЕННЯ ЗДАТНОСТІ ДО
МІЖОСОБИСТІСНИХ СТОСУНКІВ У ПІДЛІТКІВ З АУТИЗМОМ 196

Ю. В. Шерепенко, Т. В. Хомик

ОСОБЛИВОСТІ СФОРМОВАНOSTІ СЛОВЕСНО-ЛОГІЧНОГО МИСЛЕННЯ
У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З МОВЛЕННЄВИМИ
ТРУДНОЩАМИ 199

А. О. Ярошевська, К. О. Тичина, М. С. Овчаренко

ДІАГНОСТИЧНА ПРОЦЕДУРА ОБСТЕЖЕННЯ ФОНАЦІЙНОГО
ДИХАННЯ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ
МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЩАМИ 202

СЕКТОРАЛЬНА ДИСКУСІЯ 3.

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ

О. О. Базилевська

ВИКОРИСТАННЯ ПЕТРИКІВСЬКОГО РОЗПISУ У НАВЧАННІ ДІТЕЙ З
ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ ЯК ІНСТРУМЕНТУ
ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ КУЛЬТУРИ ТА
ВИХОВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ 205

М. Г. Буйняк

ЗДАТНІСТЬ ДО ПЕДАГОГІЧНОГО І СОЦІАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА ЯК
КОМПЕТЕНТНІСТЬ СУЧАСНОГО КОРЕКЦІЙНОГО ПЕДАГОГА 206

Т. Василенко, Н. Д. Вінник

РОЛЬ ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ ВЧИТЕЛІВ У ВПРОВАДЖЕННІ
ІНКЛЮЗІЇ 208

шумових музичних інструментів у логопедичній роботі забезпечує розвиток темпо-ритмічної складової мовлення, сприяє його плавності, природності та емоційній насиченості.

Список використаних джерел:

1. Бабич Н. М., Луцько К. П., Тичина К. В. Методика обстеження складоритмічної складової мовлення у дітей дошкільного віку. Київ: Центр навчальної літератури, 2017. 160 с.
2. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція). МОН України, 2021. 38 с.
3. Рібцун Ю. В., Майчук О. Є. Логоритміка як засіб діагностики заїкання в дітей дошкільного віку. *Pedagogical Sciences: Theory and Practice*. 2024. №1, С. 34 – 43.
4. Bhide A., Power A., Goswami U. A rhythmic musical intervention for poor readers: a comparison with a letter-based intervention. *Mind, Brain, and Education*. 2013. №7(2). С. 113–123.
5. Kraus N., Slater J., et al. Music enrichment programs improve the neural encoding of speech in at-risk children. *Journal of Neuroscience*. 2014. Vol. 34(36). P. 11913 – 11918.
6. Nan Y., et al. Piano training enhances neural processing of pitch and improves speech perception in Mandarin-speaking children. *PNAS*. 2018. Vol. 115(28), P. 6630 – 6639
7. Vidal M. M., Lousada M., Vigário M. Music effects on phonological awareness development in 3-year-old children. *Applied Psycholinguistics*. 2020. Vol. 41(2), P. 299 – 318.

Р. В. Устюк, м. Київ
 rvustiuk.fpsrso22@kubg.edu.ua
О. П. Таран, м. Київ
 op.taran@kubg.edu.ua

ОСОБЛИВОСТІ СФОРМОВАНOSTІ АРТИКУЛЯЦІЙНОГО ПРАКСИСУ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З ДИЗАРТРІЄЮ

Актуальність дослідження зумовлена зростанням кількості дітей з мовленнєвими порушеннями, зокрема з дизартрією, у системі сучасної інклюзивної освіти. Впровадження інклюзивного навчання передбачає створення сприятливого середовища, у якому кожна дитина має можливість отримати якісну освіту відповідно до своїх індивідуальних потреб і можливостей. Особливу увагу при цьому слід приділяти дітям із порушеннями мовлення, адже комунікація є

базовим чинником успішного включення дитини до освітнього та соціального простору.

Дизартрія, як мовленнєвий розлад, зумовлений ураженням центральної або периферичної нервової системи, порушує координацію артикуляційних м'язів, що безпосередньо впливає на чіткість вимови, темп, ритм та інтонаційну виразність мовлення. Це створює суттєві труднощі для участі дитини у навчальному процесі, спілкуванні з однолітками та педагогами. Одним із провідних симптомів дизартрії є порушення артикуляційного праксису – здатності свідомо координувати рухи органів мовлення для утворення звуків. Вивчення його сформованості є надзвичайно важливим для побудови ефективної логопедичної та психолого-педагогічної підтримки в умовах інклюзивного навчання[2].

Артикуляційний праксис має велике значення у розвитку мовлення та комунікації, оскільки він є основою для формування точних мовленнєвих звуків, необхідних для ефективного спілкування. Завдяки артикуляційному праксису людина здатна координувати складні рухи органів артикуляції – губ, язика, піднебіння, щелепи – для відтворення звуків мови, що забезпечує розуміння у процесі спілкування. Артикуляційний праксис включає не лише автоматичні, але й контрольовані рухи, що потребують постійної уваги та свідомого регулювання[1].

Мовленнєвий розвиток дітей молодшого шкільного віку з дизартрією має комплексні порушення, що охоплюють усі рівні мовленнєвої системи – фонетичний, граматичний, лексичний і комунікативний. Такі труднощі негативно впливають на навчання, спілкування та емоційний стан дитини. Особливості мовлення зумовлені ураженням центральної або периферичної нервової системи, що порушує роботу артикуляційного апарату. Унаслідок цього страждає моторна реалізація мовлення: спостерігаються нечітка, змазана звуковимова, порушення темпу, ритму й інтонації, що ускладнює розуміння усного мовлення та ефективне спілкування.

Становлення артикуляційного праксису у дітей молодшого шкільного віку з дизартрією має суттєві відмінності від розвитку цієї функції у дітей з нормотиповим розвитком.

Однією з головних особливостей у таких дітей є знижений м'язовий тонус або, навпаки, його патологічне підвищення в органах артикуляції. Це обмежує амплітуду й силу рухів, зменшує їхню точність і координацію. Внаслідок цього артикуляційні пози не фіксуються або виконуються неточно, що безпосередньо впливає на формування звуковимови. Діти можуть неправильно артикулювати навіть ті звуки, які зазвичай не викликають труднощів у їх однолітків з типовим мовленнєвим розвитком, наприклад, голосні чи звуки типу [т], [д], [н] [4].

Характерною ознакою мовлення дітей із дизартрією є порушення динаміки артикуляційних рухів. Вони часто не можуть плавно переходити від однієї артикуляційної пози до іншої, що проявляється у скандованому, уривчастому мовленні або труднощах під час вимови навіть простих складів. Такі труднощі в

послідовності артикуляційних рухів свідчать про порушення моторного планування та програмування, які лежать в основі артикуляційного праксису.

Нерідко діти з дизартрією мають супутні порушення загальної і дрібної моторики, що ще більше ускладнює процес формування артикуляційного праксису. Їм важко контролювати не тільки мовленнєві м'язи, а й виконувати координовані дії пальцями рук, очима, м'язами обличчя. У таких випадках ефективною є логопедична робота з розвитку загальної моторики, яка опосередковано позитивно впливає й на мовленнєві функції [3].

Узагальнимо, що становлення артикуляційного праксису у дітей молодшого шкільного віку з дизартрією є багатокомпонентним, складним, тривалим процесом, який вимагає систематичної корекційної роботи. Основна мета логопедичної допомоги полягає у формуванні точних, диференційованих і довільно контрольованих артикуляційних рухів, а також у розвитку моторного планування й послідовності дій.

Розвиток артикуляційного праксису у дітей молодшого шкільного віку з дизартрією є ключовою умовою формування правильного звукомовлення й успішної комунікації. Системна логопедична робота, поєднана з індивідуальним підходом, сприяє підвищенню ефективності інклюзивного навчання та гармонійному розвитку мовленнєвої діяльності дитини. Ефективність корекційного впливу зростає при міждисциплінарній взаємодії логопеда, учителя, психолога та батьків. Формування артикуляційного праксису є не лише завданням мовленнєвого розвитку, а й важливим чинником успішної соціалізації та навчальної адаптації дітей з особливими освітніми потребами.

Список літературних джерел:

1. Кондратенко В. О. Особливості мовленнєвого розвитку дітей молодшого шкільного віку з дизартрією. *Логопедія*. 2013. №4. С. 40-44.
2. Лепетченко М. В. Логопедія. Дизартрія : навч.-метод. посіб. Донецьк, 2015. 36 с.
3. Подгорна В. В. Взаємозв'язок корекції рухового і вербального розвитку дітей молодшого шкільного віку з важкими порушеннями мовлення : дис. ... канд. пед. наук. Одеса, 2015. 232 с.
4. Хрестоматія з логопедії : навчальний посібник / уклад. М. К. Шеремет, І. В. Мартиненко. Київ : КНТ, 2006. 360 с.